

možným novým zkouškám. S Úzkou radou se rozloučil listem, v němž po připomínce své práce pro Jednotu poroučí jejím Starším své spisy, aby s nimi nakládali jako s vlastnictvím Jednoty a podle potřeby je opravovali. Radí, aby opět byli voleni čtyři senioři a poroučí strážcům stáda Páně bedlivost až do konce. Své peníze odkazuje péči o chudé a vyhnané a na úhradu dluhu tiskaře Štyrsky, jenž ve službě Bratřím přišel ke škodě. „Jáť sem rád rozdával, a čím sem více dával, tím vždy přibývalo. A rád bych byl dával z milosti [z lásky], by jedné bylo komu, a nerad vidím pokladův. I vás napomínám k těmž, o chudé péči mějte věrnou. Však toho nazbyt bude, věřte Pánu Bohu.“

„O tomto muži tuto jest lépe nic nepraviti; jestliže bych mnohé věci opustě málo něco připomenul, aby nebylo řečeno, že jsem nic anebo málo pověděl. Summou nikdá muže takového v Jednotě nebylo. Dej nám a stádcí svému Pán Bůh mnoho tak věrných a pilných, učených a nedadoucích se přemoci mužů,“ psal o zesnulém theologu a vůdci Jednoty po letech B. Jan Blahoslav pro bratrskou „Knihu úmrtí“.

[IX]

Luterská orientace převažuje

BRATR LUKÁŠ byl příliš dlouho v čele Jednoty a v její situaci se za třicet let, po která ji vedl, příliš mnoho změnilo, než aby se on sám i směr, jež prosazoval, nejevil mladšímu pokolení konservativním. Vliv Lutherův zapůsobil na Jednotu velmi silně; a také požadavek vyššího vzdělání jejích kněží po způsobu jiných církví reformačních stal se naléhavým. B. Lukáš v obojím ohledu hájil starší stanovisko Jednoty. Nastupujícímu pokolení

se stal jakýmsi druhým B. Řehořem, jehož hledisko a práci je nutno podrobit dalekosáhlé revisi. Na místě, které kdysi zaujímal B. Matěj, stál nyní jediný po Lukášově smrti zbývající biskup *Martin Škoda*. Tento muž, „milovník sprostnosti“, jenž spravoval z Přerova především sbory na Moravě, nyní sudí Jednoty, chtěl zachovat Lukášovo dědictví. Nestačil však, aby po něm byl skutečným vůdcem. Pokusil se zabrzdit nástup mladých. Když byl r. 1529 při volbě nových Starších největším počtem hlasů [32] zvolen B. Roh, nedal první místo po sobě jemu, nýbrž menším počtem hlasů zvolenému B. Václavu Bílému. Za čtvrtého Staršího zvolen B. Ondřej Ciklovský. B. Krasonický, jenž se i ve svém stáří přiřadil k mladší generaci, odsuzoval tento postup jako pohoršlivý zásah do vůle Boží, kterou viděl vyjádřenu výsledkem řádné volby a vzal odtud příčinu k napsání svého velmi důležitého pohledu do starší historie Jednoty „O učených“. Často jsme jej citovali. Vyložil tu, že není pravda, že by Jednota byla kdy trpěla, když se v ní dostali k slovu školení lidé. Ty nyní mezi seniory představoval B. Roh; třeba neprošel školami, získal si značný rozhled četbou spisů zvláště Lutherových.

B. Škoda nezastavil vliv mladších na dlouho. Již r. 1529 B. Ciklovský zemřel a B. Bílý — jediný ze seniorů Jednoty za dobu jejího trvání — byl funkce zbaven pro mravní poklesek; jako kající stal se po čase opět prostým knězem, záhy však zemřel. Zbyl tedy vedle Škody jen B. Roh, jenž zaujal na boleslavském Karmeli místo někdy Lukášovo. A již 28. dubna 1531 došlo k výslovné změně orientace Jednoty, především jejích kněží, podobné, ač ne tak rušné, jako když byl r. 1495 veřejně ohlášen odklon od spisů Řehořových. [Synod konaný toho dne prohlásil, že si kněží jako spoluslužebníci jednoho Pána chtějí pomáhat ve vyhledávání předrahé pravdy lidského spasení podle současných poměrů, nečiníce si v tom překážek svými předchůdci na újmu pravdy. Ke starším spisům — rozumělo se beze jmenování, že jde o spisy Lukášovy — nemá být nikdo nucen, i když nemají být haněny a zamítány, ale také ne se škodou pravdy velebeny. Znovu byl vyvýšen zákon Boží jako norma učení a povinností údů Jednoty. Odsunutí „Zpráv kněžských“ bylo zahrnuto mlčky